

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 03 lutego 2025 r.

WRPS-VI.431.2.49.2024.XX

Pani

Xxxx XXXXXXXXX

p.o. Dyrektora

Centrum Usług Społecznych

w Grabowie nad Pilicą

ul. Parkowa 2

26-902 Grabów nad Pilicą

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych na rok 2024, zespół kontrolujący w składzie: Xxxx XXXXXXXXX – starszy inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz Xxxx XXXXXXXXX – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadził w okresie od 12 do 26 listopada 2024 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą³.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zwanej dalej ustawą⁴, w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Kontrolą objęto okres od 1 lipca 2022 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 12 listopada 2024 r. Kontrolę odnotowano w książce kontroli określając zakres i termin jej przeprowadzenia.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190);

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224);

³ Dalej CUS, Centrum, Organ lub jednostka kontrolowana;

⁴ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2023 r., poz. 1993);

Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie

00-950 Warszawa, Plac Bankowy 3/5, tel.: (+48) 22 695 69 95 Elektroniczna Skrzynka Podawcza ePUAP: /t6j4ljd68r/skrytka

www.gov.pl/web/uw-mazowiecki

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Mazowiecki. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www.gov.pl/web/uw-mazowiecki w zakładce ochrona danych osobowych.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki pozytywnie, pomimo nieprawidłowości ocenił działania Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą w zakresie organizacji zadania oraz w przedmiocie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

I. Organizacja zadania

W okresie objętym kontrolą zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów realizowały:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą – do 31 grudnia 2022 r.
- Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą – od 1 stycznia 2023 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą został powołany na mocy Zarządzenia Naczelnika Gminy w Grabowie z dnia 15 maja 1990 r.⁵ Jednostka działała do 31 grudnia 2022 r. tj. dnia przekształcenia w Centrum Usług Społecznych⁶.

W okresie od 14 lipca 1995 r. do 30 sierpnia 2022 r. funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą pełniła pani Xxxx XXXXXXXX⁷. W okresie od 1 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Ośrodkiem kierowała pani Xxxx XXXXXXXX – zastępca Wójta, której Wójt Gminy powierzył „wykonywanie pracy na stanowisku Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą”⁸.

Obsługę finansowo-księgową Ośrodka prowadziła pani Xxxx XXXXXXXX – Główny Księgowy – zatrudniona od xxxx r. do xxxx r.

Zasady wewnętrznej organizacji, strukturę i zakres działania Ośrodka w okresie 1 października 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. określał Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr xxx.xxxx Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą. W strukturze organizacyjnej w § 2 wyodrębniono stanowisko „referent w wymiarze ½ etatu stanowisko do spraw świadczenia wychowawczego i ½ etatu do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. W § 4 określono zadania wykonywane przez Ośrodek

⁵ Zarządzenie Naczelnika Gminy w Grabowie z dnia 15 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;

⁶ Uchwała Nr xx.xxxx.xxxx Rady Gminy w Grabowie nad Pilicą z dnia xxxx r.;

⁷ Powołanie z dnia xxxx r. przez Zarząd Gminy w Grabowie nad Pilicą na stanowisko Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nad Pilicą;

⁸ Powierzenie pracownikowi wykonywania innej pracy z xxxx r. i xxxx r.;

z zakresu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, do których należy m.in. przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wprowadzanie wniosków do aplikacji komputerowej i sprawozdawczość.

Według sporządzonego na potrzeby kontroli wykazu pracowników zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą w kontrolowanym okresie tj. od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. realizowało 3 pracowników.

1. Pani Xxxx XXXXXXXX – Kierownik Ośrodka, zatrudniona od xxxx r. do xxxx r., na podstawie wielozadaniowego upoważnienia z xxxx r. m.in. do „prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydawania w tych sprawach decyzji, prowadzenia wywiadów alimentacyjnych oraz odbierania oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych”⁹.
2. Pani Xxxx XXXXXXXX – Z-ca Wójta, w okresie wykonywania pracy na stanowisku Kierownika Ośrodka tj. od xxxx r. do xxxx r., na podstawie upoważnienia z xxxx r. do „prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydawania decyzji do tych postępowań”¹⁰,
3. Pani Xxxx XXXXXXXX – referent ds. funduszu, świadczeń rodzinnych i wychowawczych, zatrudniona od xxxx r. do xxxx r., na podstawie upoważnienia z xxxx r. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach”¹¹.

Upoważnienia zostały wydane przez Wójta Gminy Grabów nad Pilicą na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy. Upoważnienie dla pracownika merytorycznego zostało wydane na pisemny wniosek Kierownika GOPS. Zakres upoważnienia pani Xxxx XXXXXXXX został rozszerzony i wykraczał poza zakres wskazany w treści art. 12 ust. 2 ustawy. Treść udzielanego upoważnienia powinna być każdorazowo spójna z treścią przywoływanego, jako podstawę prawną przepisu tj. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania/lub z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji”. Przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych oraz odbieranie oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych nie wynika z przepisu art. 12 ust. 2. To czynności, które są elementem podejmowania działań wobec dłużników, które zostało uregulowane w art.

⁹ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

¹⁰ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

¹¹ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

8b ustawy. Łączenie, zatem prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego z przeprowadzaniem wywiadów alimentacyjnych oraz odbieraniem oświadczeń majątkowych jest nieprawidłowe.

Pracownicy (za wyjątkiem pani Xxxx XXXXXXXX) otrzymali do wiadomości, realizacji i stosowania zakresy czynności. W zakresie czynności pracownika merytorycznego określono prowadzenie spraw dotyczących kontrolowanego zadania. W zakresie czynności Kierownika GOPS, wśród ustaw, na podstawie, których realizował zadania, nie wskazano ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą zostało utworzone 1 stycznia 2023 r. poprzez przekształcenie funkcjonującego w Gminie Grabów nad Pilicą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na mocy Uchwały Nr xx.xxx.xxxxx Rady Gminy w Grabowie nad Pilicą z dnia xxxx r.¹² Centrum przekazano wszystkie zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą.

Centrum kieruje pani Xxxx XXXXXXXX, powołana przez Wójta Gminy Grabów nad Pilicą na stanowisko pełniące obowiązki Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą od xxxx r.¹³ W okresie od xxxx r. do dnia xxxx r. działalnością Centrum kierowała pani Xxxx XXXXXXXX¹⁴, której Wójt Gminy powierzył obowiązki Dyrektora. W okresie od xxxx r. do xxxx r. działalnością Centrum kierowała pani Xxxx XXXXXXXX – zastępca Wójta, której Wójt Gminy powierzył „wykonywanie pracy na stanowisku Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą”¹⁵.

Obsługę finansowo-księgową w CUS prowadzi pani Xxxx XXXXXXXX, która w okresie od xxxx do xxxx r. pełniła obowiązki Głównego Księgowego, a od xxxx r., została zatrudniona na stanowisku Głównego Księgowego. Do xxxx r. obsługę finansowo-księgową prowadziła pani Xxxx XXXXXXXX, zatrudniona na stanowisku Głównego Księgowego CUS, wcześniej Główny Księgowy GOPS w Grabowie nad Pilicą¹⁶.

Zakres działania oraz strukturę organizacyjną CUS określa Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr xxx/xxxx Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Grabowie

¹² Uchwały Nr xx.xxx.xxxx Rady Gminy w Grabowie nad Pilicą z dnia xxxx r. w sprawie przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą w Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą;

¹³ Zarządzenie nr xxx.xxxx Wójta Gminy Grabów nad Pilicą z dnia xxxx rok w sprawie powołania do pełnienia obowiązków Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą;

¹⁴ Zarządzenie Nr xxx/xxxx Wójta Gminy Grabów nad Pilicą z dnia xxxx r. w sprawie powierzenia pełnienia obowiązków Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą;

¹⁵ Pismo z xxxx r. w sprawie powierzenia pracownikowi wykonywania innej pracy;

¹⁶ Wykaz pracowników realizujących w CUS w Grabowie nad Pilicą zadania z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z xxxx r.;

nad Pilicą. W strukturze organizacyjnej w § 12 wyodrębniono „Zespół ds. Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych, Wychowawczych, Stypendium Socjalnego i Karty Dużej Rodziny”. Zadania zespołu określono w § 21.1., w tym przyjmowanie wniosków i prowadzenie postępowania w sprawach o świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z § 10 ust. 8 Dyrektor Centrum sprawuje bezpośredni nadzór nad pracą Zespołu ds. Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych, Wychowawczych, Stypendium Socjalnego i Karty Dużej Rodziny. Zgodnie z § 8 ust. 9 w razie nieobecności Dyrektora jego obowiązki i kompetencje przejmuje upoważniony pracownik. Zgodnie z § 8 ust. 2 Główny Księgowy współuczestniczy w kierowaniu Centrum w zakresie określonym w ustawach, przepisach wykonawczych, Statucie, niniejszym Regulaminie i zarządzeniach dyrektora. Zgodnie z § 10 ust. 4 pkt 17 do kompetencji i zadań Dyrektora m.in. należy wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie udzielonego upoważnienia/pełnomocnictwa właściwego organu gminy w przedmiocie zadań własnych gminy oraz zleconych gminie o charakterze obowiązkowym i fakultatywnym.

Na dzień rozpoczęcia kontroli Pani Xxxx XXXXXXXXX – pełniąca obowiązki Dyrektora CUS posiadała upoważnienie Wójta Grabowa nad Pilicą do „prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji do tych postępowań”. Ustalono, że Pani Xxxx XXXXXXXXX od xxxx r. nie posiadała upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie, o którym mowa w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wójt Gminy wyjaśnił, że ”w związku z pismem nadzorczym znak WRPS-I.9421.1.87.2024.XX Wojewody Mazowieckiego, zostałem zobowiązany do usunięcia naruszenia art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych (Dz. U. z 2019 poz. 1818). W związku z powyższym z dniem xxxx r. wycofałem upoważnienie Pani Xxxx XXXXXXXXX, do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących usług społecznych w zakresie pomocy społecznej, funduszu alimentacyjnego, karty dużej rodziny oraz świadczenia rodzinne. Od dnia xxxx r. podpisuję decyzję osobiście”.

Zgodnie z art. 12 ust 2 ustawy organ właściwy wierzyciela może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o których mowa w ust. 1, a także do wydawania w tych sprawach

decyzji. Zgodnie z ww. przepisem w przypadku realizacji zadań przez centrum usług społecznych organ właściwy upoważnia dyrektora centrum usług społecznych, do prowadzenia postępowania w sprawach z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji. Ustawa nie przewiduje natomiast możliwości, aby postępowanie administracyjne w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego było prowadzone przez dyrektora centrum usług społecznych, a decyzje w tych sprawach były wydawane przez organ właściwy. W takiej sytuacji trudno określić czy zadanie realizowane jest przez Centrum Usług Społecznych czy przez Urząd Gminy.

Ustalono, że z chwilą cofnięcia kompetencji do wydawania decyzji tj. od xxxx r. nie zostały zmienione zapisy § 10 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego CUS.

Według sporządzonego na potrzeby kontroli wykazu pracowników zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w CUS w kontrolowanym okresie tj. od 1 stycznia 2023 r. do 12 listopada 2024 r. realizowało 4 pracowników:

1. Pani Xxxx XXXXXXXXX – p.o. Dyrektora CUS, zatrudniona od xxxx r.,
 - w okresie od 1 maja do 8 września 2024 r. na podstawie upoważnienia z xxxx r. „do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji do tych postępowań”¹⁷, które zostało wycofane z dniem xxxx r. (adnotacja: „Zostało wycofane z dniem xxxx r. – potwierdzona oświadczeniem”¹⁸),
 - od 9 września 2024 r. na podstawie (wielozadaniowego) upoważnienia z xxxx r. m.in. „do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji do tych postępowań”¹⁹,
2. Pani Xxxx XXXXXXXXX – p.o. Dyrektora CUS, w okresie zatrudnienia tj. xxxx r. do xxxx r., na podstawie upoważnienia z xxxx r. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach”²⁰,
3. Pani Xxxx XXXXXXXXX – Zastępca Wójta/Dyrektor CUS, w okresie wykonywania pracy na stanowisku Dyrektora CUS tj. od xxxx do xxxx r., na podstawie upoważnienia z xxxx

¹⁷ Upoważnienie znak: RO.xxxxx z xxxx r.;

¹⁸ Oświadczenie z xxxx r. podpisane przez Wójta Gminy i p.o. Dyrektora CUS;

¹⁹ Upoważnienie znak: RO.xxxxx z xxxx r.;

²⁰ Upoważnienie znak: RO.xxxxx z xxxx r.;

r. „do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji do tych postępowań”²¹,

4. Pani Xxxx Xxxxxxxx – referent, wcześniej pomoc administracyjna²², zatrudniona od xxxx r., na podstawie:

- upoważnienia z xxxx r. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji w tych sprawach”, które było ważne w okresie zatrudnienia na stanowisku pomoc administracyjna – do xxxx r.,
- od 24 maja 2023 r. na podstawie upoważnienia z xxxx r. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach”.

Z ww. wykazu pracowników CUS wynika, że pani Xxxx xxxxxxxx i pani Xxxx Xxxxxxxx pełniące obowiązki Dyrektora CUS posiadały dodatkowe upoważnienia wydane odpowiednio xxxx r. „do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania w tych postępowaniach decyzji”²³, xxxx r. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach”²⁴. Żadne z upoważnień nie zawierało zapisu uchylającego. Wójt Gminy pisemnie wyjaśnił, że: „w związku z błędem pracownika wydającego upoważnienia zostały wydane 2 upoważnienia z numerem RO.xxxx dla pani Xxxx Xxxxxxxx i 2 upoważnienia z numerem RO.xxxx dla Pani Xxxx Xxxxxxxx. Prawidłowe jest upoważnienie zawarte w rejestrze upoważnień o treści: do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji do tych postępowań. Obowiązujące jest do wydawania decyzji”. Wyjaśnienie nie może być przyjęte, ponieważ Wójt, jako organ właściwy wydając upoważnienia dla pani Xxxx Xxxxxxxx i Xxxx Xxxxxxxx nie zweryfikował ich treści, co skutkowało, że w obrocie prawnym pozostawały upoważnienia wydane w tym samym dniu, z tym samym znakiem i różnym zakresem tj. do wydawania decyzji i bez wydawania decyzji.

Upoważnienia zostały wydane przez Wójta Gminy Grabów nad Pilicą – zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy. W upoważnieniach wskazano prawidłową podstawę ich wydania tj. art. 12

²¹ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

²² Do xxxx r.;

²³ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

²⁴ Upoważnienie znak: RO.xxxxxx z xxxx r.;

ust. 2 ustawy. Upoważnienia dla pracownika merytorycznego zostało wydane na pisemny wniosek Dyrektora CUS²⁵.

Brak dokumentu o cofnięciu upoważnienia dla pani Xxxx XXXXXXXX z xxxx r. do wydawania decyzji administracyjnych z funduszu alimentacyjnego. Wójt Gminy pisemnie oświadczył, że „upoważnienie znak RO.xxxx wydane dla Pani Xxxx XXXXXXXX zostało wycofane z dniem xxxx r. w związku z wydaniem nowego upoważnienia znak RO.xxxx Stosowna adnotacja na upoważnieniu znak RO.xxxx została zamieszczona. Zostało wycofane z dniem xxxx r.”²⁶ Należy zaznaczyć, że adnotacja o wycofaniu upoważnienia jest niewystarczająca. Wycofanie uprawnienia powinno nastąpić w formie pisemnej i powinno być odnotowane w rejestrze upoważnień.

Nie zostały wycofane z obiegu prawnego wadliwie wydane upoważnienia dla pani Xxxx XXXXXXXX i Xxxx XXXXXXXX.

Przyjęcie upoważnień do stosowania, za wyjątkiem upoważnienia pani Xxxx XXXXXXXX z xxxx r., nie zostało potwierdzone datą i podpisem.

Ww. pracownicy (za wyjątkiem pani Xxxx XXXXXXXX) otrzymali do wiadomości, realizacji i stosowania zakresy czynności. W zakresie czynności pracownika merytorycznego określono prowadzenie spraw dotyczących kontrolowanego zadania.

W zakresach czynności pełniących obowiązki Dyrektora CUS, wśród ustaw na podstawie, których realizowane były zadania, nie wskazano ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Pani Xxxx XXXXXXXX, pracownik merytoryczny²⁷ i pani Xxxx XXXXXXXX – główny księgowy posiadają zakresy czynności, które z chwilą zmiany stanowiska nie zostały zaktualizowane.

Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie pismem z 1 czerwca 2022 r. znak: WPS-VI.9421.2.6.2022.XX przypomniał wszystkim gminom z terenu woj. mazowieckiego o konieczności posiadania prawidłowych upoważnień, wskazując prawidłową ich treść i zobowiązując do weryfikacji dotychczas udzielonych upoważnień w zakresie wskazanym w piśmie, a w przypadku realizacji zadań bez upoważnień niezwłocznego ich udzielenia, czego jednostka kontrolowana nie zrealizowała.

²⁵ Wnioski z xxxx r. i xxxx r.;

²⁶ Oświadczenie do kontroli z xxxx r.;

²⁷ Zakres czynności z xxxx r.;

II. Prawdliwość ustalania uprawnień do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Na podstawie przedstawionej dokumentacji oraz sporządzonego na potrzeby kontroli zestawienia wniosków i decyzji w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalono, że w okresie podlegającym kontroli do jednostki wpłynęło 39 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym 13 wniosków w okresie świadczeniowym 2022/2023, 14 wniosków w okresie świadczeniowym 2023/2024 oraz 12 wniosków w okresie świadczeniowym 2024/2025 do dnia kontroli tj. do 12 listopada 2024 r. 4²⁸ wnioski na dzień kontroli nie zostały jeszcze przez jednostkę kontrolowaną rozpatrzone. Wszystkie pozostałe wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Kontroli i analizie poddano akta 35 spraw w przedmiocie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zakończonych wydaniem decyzji (100%). W kontrolowanych sprawach wydano łącznie 38 decyzji, w tym 35²⁹ decyzji przyznających świadczenia w pełnej wysokości, 2³⁰ decyzje o zakończeniu realizacji decyzji w związku ze zmianą sytuacji oraz 1³¹ decyzję o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń. Ponadto kontroli poddano 1³² decyzję zmieniającą wysokość przyznanego świadczenia z funduszu alimentacyjnego na skutek podwyższenia alimentów przez sąd, zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy.

W żadnej kontrolowanej sprawie nie było podstaw do odmowy przyznania świadczeń, bądź przyznania świadczeń w obniżonej wysokości z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Nie odnotowano również przypadku umieszczenia osoby uprawnionej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie ani osoby uprawnionej, która zawarła związek małżeński.

Postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego każdorazowo wszczynano na wniosek przedstawiciela ustawowego osoby uprawnionej, stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy. Wnioski składane były w formie papierowej. Wszystkie wnioski zostały opatrzone pieczęcią i datą wpływu. Ponadto wnioski złożone do CUS na okres świadczeniowy 2023/2024 oraz 2024/2025 opatrzone zostały podpisem (parafką)

²⁸ Wniosek złożony: xxxx r., xxxx r., xxxx r., xxxx r.;

[illegible]

³⁰ Decyzje Nr: CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

³¹ Decyzja Nr CUS xxxxxx z xxxx r.;

³² Decyzja Nr GOPS xxxxxx z xxxx r.;

osoby przyjmującej wniosek. 26 wniosków było kompletnie i prawidłowo wypełnionych, zawierały one informacje określone w art. 15 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy oraz § 2 pkt 2-7 rozporządzenia wykonawczego³³, dalej rozporządzenie. Natomiast pozostałych 9³⁴ wniosków zostało niekompletnie i/lub nieprawidłowo wypełnionych. W dwóch z nich strona nie wskazała stanu cywilnego, w jednym wniosku nie wskazała obywatelstwa (cz. I wniosku). W 2 wnioskach w składzie rodziny nie ujęto wnioskodawcy (cz. I). W 1 wniosku w części dotyczącej dochodów członków rodziny zaznaczono, że nie osiągnięto dochodów innych niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych (cz. I p. 5.2), natomiast do wniosków dołączono oświadczenie, stanowiące załącznik ZFA-03 i wykazano inne dochody. W 1 zaznaczono, że nie uzyskano dochodów z gospodarstwa rolnego (cz. I p. 5.2), natomiast dołączono oświadczenie o wysokości gospodarstwa rolnego, stanowiącego załącznik ZFA-05 i decyzję o wymiarze podatku rolnego na dany rok podatkowy, stanowiący rok bazowy. W 2 wnioskach w ogóle nie uzupełniono, czy członkowie rodziny uzyskali inne dochody nieopodatkowane i/lub dochody z gospodarstwa rolnego (cz. I p. 5.2). W 3 wnioskach wskazano, że nie nastąpiła utrata i/lub uzyskanie dochodu, natomiast w aktach sprawy, znajdowały się dokumenty potwierdzające te zmiany.

Zawarte we wnioskach oświadczenia wraz z klauzulą, o której mowa w § 2 pkt 9 rozporządzenia, jak i pouczenia były podpisane przez wnioskodawcę, w tym oświadczenie o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi, o czym stanowi art. 15 ust. 3 pkt 2 ustawy. We wszystkich wnioskach, jako formę wypłaty wskazano numer rachunku bankowego, na który mają być przekazywane świadczenia.

Do żadnego wniosku nie dołączono oświadczenia wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych do alimentacji, o którym mowa w art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy oraz w § 2 pkt 8 rozporządzenia, co było działaniem nieprawidłowym. Nieegzekwowanie od wnioskodawcy złożenia oświadczenia

³³ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1467), od 13 lipca 2023 r. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341);

³⁴ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: GOPS xxxxxx z xxxx r., GOPS xxxxxx z xxxx r., GOPS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

o osobach zobowiązanych do alimentacji uniemożliwia wytaczanie powództwa w sprawach o roszczenia alimentacyjne, stosownie do przepisu art. 7 ustawy.

Zgodnie z § 8 ust. 1 lub § 7 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego do ustawy, obowiązującego w dniu złożenia wniosku, należało pisemnie wezwać wnioskodawców do poprawienia lub uzupełnienia nieprawidłowo złożonego wniosku oraz/lub uzupełnienia brakujących dokumentów pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, czego jednostka kontrolowana nie uczyniła.

Do wniosków zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 3 lit. a ustawy dołączone zostało zaświadczenie organu prowadzącego egzekucję stwierdzające bezskuteczność egzekucji. Ponadto do wniosków odpowiednio do sprawy dołączone zostały inne dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego wymienione w art. 15 ust. 4 ustawy oraz dokumenty potwierdzające utratę lub uzyskanie dochodu, w tym jego wysokość, o których mowa w art. 15 ust. 4a ustawy.

W 2³⁵ kontrolowanych sprawach, osoba uprawniona do alimentów ukończyła 18 lat w trakcie trwania okresu świadczeniowego, na który zostało przyznane świadczenie z funduszu alimentacyjnego. W aktach sprawy brak było upoważnienia pełnoletniej osoby uprawnionej, aby w jej imieniu i na jej rzecz rodzic pobierał świadczenia do końca okresu, na który zostały przyznane świadczenia. Osiągnięcie pełnoletności oznacza, że osoba nabywa pełną zdolność do czynności prawnych (art. 11 Kodeks Cywilny), wobec tego samodzielnie powinna ubiegać się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub wyrazić wolę, aby w jej imieniu i na jej rzecz rodzic pobierał świadczenia do końca okresu, na który zostało mu przyznane świadczenie.

Stosownie do art. 15a ust. 1 ustawy jednostka kontrolowana weryfikowała dane wnioskodawców i ich członków rodzin w rejestrze PESEL, Centralnej Bazie Beneficjentów (CBB), w Centralnym Wykazie Ubezpieczonych (NFZ). Ponadto pozyskiwano informacje z systemów informatycznych Ministerstwa Finansów (MF), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG), Aplikacji Centralnej Rynku Pracy, KRUS oraz weryfikowano dane w Systemie Informacji Oświatowej MEN. W kontrolowanych postępowaniach nie prowadzono spraw, w których osoba uprawniona do świadczenia z funduszu alimentacyjnego była osobą niepełnosprawną, wobec powyższego nie było konieczności weryfikowania orzeczeń o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN).

³⁵ Sprawy zakończone wydaniem decyzji nr: CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

Dochody rodzin w przeliczeniu na jednego członka wyliczono w oparciu o właściwy rok bazowy, z uwzględnieniem dochodów uzyskanych i utraconych, jak również dochodów innych niepodlegających opodatkowaniu jak i odpowiednio do sprawy dochodów z gospodarstwa rolnego.

W 7 sprawach, spośród 35 badanych, co stanowiło 20% spraw, niewłaściwie wyliczono dochody rodzin. W dwóch sprawach (dot. jednej rodziny) dochody rodziny zostały bezpodstawnie pomniejszone o kwotę alimentów na rzecz innych osób spoza rodziny w wysokości xxx zł i xxx zł, odpowiednio do roku stanowiącego podstawę do jego wyliczenia tj. 2021 i 2022, bowiem w aktach spraw brak było orzeczenia sądu lub innego dokumentu o zobowiązaniu wnioskodawcy do alimentów na rzecz osób poza rodziną, stosownie do § 5 pkt 5 rozporządzenia. Z dołączonych do wniosku dowodów wpłat nie wynikało jednoznacznie, że są to wpłaty dokonane tytułem alimentów. W czterech kolejnych sprawach (dot. jednej rodziny – małżonków ubiegających się o świadczenia na swoje dzieci) dochody rodziny zostały naprzemiennie powiększone o świadczenie wypłacone z funduszu alimentacyjnego, w dwóch sprawach, (w których wnioskodawcą był ojciec) o kwotę xxx zł, w dwóch pozostałych, (w których wnioskodawcą była matka) o kwotę xxx zł, odpowiednio do roku stanowiącego podstawę do jego wyliczenia tj. 2021 i 2022. W kolejnej sprawie, dotyczyło rodziny, w której wierzycielka, składała dwa wnioski na dwie osoby uprawnione, w jednym z nich dochody rodziny również zostały powiększone o świadczenia z funduszu alimentacyjnego o kwotę 6000 zł. Powyższe było działaniem nieprawidłowym, gdyż zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego do dochodu rodziny nie wlicza się kwot otrzymanych świadczeń z tego funduszu. Ilekroć w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jest mowa o dochodzie rodziny – oznacza to dochód rodziny, w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych. Dochodem rodziny jest, więc suma dochodów członków rodziny. Natomiast dochodem członka rodziny jest przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 3–4b ustawy. Przy wykazanym we wnioskach takim samym składzie rodziny, dochody rodziny w danym okresie świadczeniowym nie powinny być rozbieżne. Błędne wyliczenie dochodów rodziny w powyższych sprawach nie wywołało jednak negatywnych skutków dla strony. We wszystkich ww. sprawach nieprawidłowo ustalony dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie miał wpływu na ustalenie prawa do świadczeń.

Badane sprawy za wyjątkiem jednej załatwiono terminowo, licząc od dnia złożenia wniosku do dnia wydania decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 20 ust. 4-7 ustawy oraz art.

35 § 1 K.p.a.³⁶. W jednej sprawie wniosek złożony 16 lutego 2024 r. na okres świadczeniowy 2023/2024 został rozpatrzony 4 kwietnia 2024 r., tj. z uchybieniem art. 35 § 1 i 2 K.p.a. W powyższej sprawie należało zgodnie z art. 36 § 1 K.p.a. zawiadomić stronę, podając przyczynę zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.

Prawo do świadczeń przyznano osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, ponieważ egzekucja okazała się bezskuteczna. We wszystkich 35 przypadkach, świadczenie przyznano w pełnych kwotach w wysokości bieżąco ustalonych alimentów nie wyższej jednak niż 500 zł miesięcznie, zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 ustawy, na dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia lub starsze – do ukończenia 25 lat, jeżeli uczyło się w szkole lub w szkole wyższej.

Świadczenia przyznawano, gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał miesięcznie kwoty 900 zł w okresie świadczeniowym 2022/2023, natomiast w okresach świadczeniowych 2023/2024 oraz 2024/2025 kwoty 1209 zł.

Prawo do świadczeń ustalano począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek wraz z dokumentacją, nie wcześniej jednak niż od początku okresu świadczeniowego, tj. od 1 października danego roku do 30 września roku następnego. W 28 sprawach prawo do świadczeń ustalono na cały okres świadczeniowy trwający od 1 października do 30 września kolejnego roku kalendarzowego, natomiast w 7 sprawach na okres krótszy niż świadczeniowy. W 2 sprawach prawo do świadczeń ustalono od początku okresu świadczeniowego, w tym w 1³⁷ sprawie na jedną osobę uprawnioną do końca okresu świadczeniowego, na drugą zaś do końca miesiąca, w którym ukończyła 18 rok życia, tj. do 30 listopada 2023 r., w drugiej³⁸ sprawie do 31 sierpnia 2024 r., tj. do końca nauki w szkole dla pełnoletniej osoby uprawnionej. W 5 kolejnych sprawach prawo do świadczeń ustalono od miesiąca złożenia wniosku, w tym w 4³⁹ z nich do końca okresu świadczeniowego, natomiast w 1⁴⁰ sprawie na jedną osobę uprawnioną do końca okresu świadczeniowego, na drugą zaś pełnoletnią osobę uprawnioną do 31 sierpnia 2024 r. tj. do końca nauki w szkole.

W dwóch⁴¹ skontrolowanych sprawach przed upływem końca okresu świadczeniowego zakończono realizację decyzji przyznającej.

³⁶ Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), dalej K.p.a.;

³⁷ Sprawa zakończona decyzją nr CUS xxxxxx z xxxx r.;

³⁸ Sprawa zakończona decyzją nr: CUS xxxxxx z xxxx r.,

³⁹ Sprawy zakończone decyzją nr: GOPS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

⁴⁰ Sprawa zakończona decyzją nr CUS xxxxxx z xxxx r.;

⁴¹ Sprawy zakończone decyzją nr: GOPS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

W 1⁴² sprawie nastąpiła zmiana sytuacji dochodowej (podjęcie zatrudnienia przez członka rodziny), która spowodowała, przekroczenie kryterium dochodowego na osobę w rodzinie i brak możliwości wypłacania świadczenia z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”, bowiem przekroczenie dochodu było większe niż kwota przysługującego osobie uprawnionej świadczenia. Ustalono, że prawidłowo obliczono dochód rodziny. W podstawie prawnej decyzji pominięto art. 24 ust. 1 ustawy stanowiący podstawę do jej uchylenia. W powyższej sprawie nie stwierdzono nienależnie pobranych świadczeń.

W kolejnej⁴³ sprawie powodem wszczęcia postępowania i zakończenia realizacji decyzji przyznającej była skuteczność egzekucji prowadzonej przez komornika. Przed wydaniem decyzji jednostka z uwagi na uzyskanie informacji od dłużnika, że alimenty na dzieci płaci bezpośrednio do rąk wierzycielki wszczęła postępowanie wyjaśniające i wstrzymała wypłatę świadczeń. Jednostka kontrolowana wystąpiła do komornika sądowego, który ustalił, że egzekucja świadczeń alimentacyjnych w powyższej sprawie jest skuteczna. Wobec tego, jednostka wydała decyzję o zakończeniu realizacji decyzji przyznającej. W podstawie prawnej decyzji przywołano cały art. 24 ustawy.

W sentencji obu decyzji orzeczono o zakończeniu realizacji decyzji nr (...) z dnia (...), w pierwszym przypadku od 1 lutego 2023 r. w drugim przypadku od 1 czerwca 2024 r. Wskazana data zakończenia realizacji decyzji, dotyczyła okresu „wstecz”. Przepisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów nie przewidują jednak takiej formy i możliwości zakończenia realizacji decyzji przyznającej. Przepis art. 24 ust. 1 ustawy jasno wskazuje, że organ właściwy wierzyciela może bez zgody osoby uprawnionej albo jej przedstawiciela ustawowego zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy, której strona nabyła prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń, egzekucja stała się skuteczna, osoba nienależnie pobrała świadczenia lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń. Zatem w obu sprawach powinno nastąpić uchylenie decyzji przyznającej świadczenia, a nie zakończenie jej realizacji. Jeżeli zatem nastąpiła zmiana sytuacji mająca wpływ na prawo do świadczeń, w tym zmiana sytuacji dochodowej rodziny czy egzekucja stała się skuteczna należało na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy uchylić decyzję przyznającą i zawrzeć zapis „uchylić decyzję nr (...) z dnia (...)”, bez wskazywania terminu, ponieważ decyzje uchylające obejmują okres przyszły i uchylają prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego z datą ich wydania.

⁴² Decyzja nr CUS xxxxxx z xxxx r.;

⁴³ Decyzja nr CUS xxxxxx z xxxx r.;

Z uwagi na fakt otrzymania alimentów bezpośrednio od ojca dziecka oraz skuteczność egzekucji strona nie kwalifikowała się do otrzymania świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzieci w okresie od xxxx r. do xxxx r., wobec tego orzeczono o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia za ten okres w wysokości xxx zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. W decyzji prawidłowo wskazano, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi wraz z odsetkami za opóźnienie, co jest zgodne z art. 23 ust. 1 b i ust. 7 ww. ustawy oraz pouczone stronę, że nienależnie pobrane świadczenia wraz z odsetkami podlegają egzekucji, o czym stanowi art. 23 ust. 6 ww. ustawy. W opisywanej sprawie wierzycielka w dniu xxxx r. zwróciła się z prośbą o rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń i zobowiązała się do spłaty świadczeń w 4 równych ratach płatnych do 15 dnia każdego miesiąca, poczynwszy od xxxx r. Jednostka kontrolowana przychyliła się do prośby, jednak nie wydała decyzji o rozłożeniu na raty, co było działaniem nieprawidłowym. Prawidłowo należało ustalić, czy zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny, stosownie do art. 23 ust. 8 ustawy i w uzasadnionym przypadku podjąć decyzję o rozłożeniu spłaty należności na raty. Wyłączną podstawą do spłaty należności przez stronę w ratach jest decyzja i ustalony w niej harmonogram i terminy spłat, oraz pouczenie o konsekwencjach niewywiązywania się z obowiązku spłat nienależnie pobranych świadczeń. Z akt sprawy wynikało, że strona w dniu xxxx br. dokonała spłaty jednej raty wraz z ustalonymi odsetkami. Wobec braku kolejnej wpłaty jednostka pisemnie w dniu xxxx r. wezwała stronę do uregulowania zadłużenia, wyznaczając kolejne terminy rat, jednocześnie pouczając, że w przypadku nieuregulowania wpłat sprawa zostanie skierowana do windykacji.

Ponadto kontroli poddano decyzję zmieniającą wysokość przyznanego świadczenia z funduszu alimentacyjnego na skutek zmiany wysokości zasądzonych alimentów, zgodnie z orzeczeniem sądu oraz art. 29 ust. 1 ustawy. Zmiana dotyczyła okresu świadczeniowego 2021/2022. W sprawie sąd od xxxx r. podwyższył alimenty, zatem od tego dnia nastąpiło podwyższenie świadczenia z kwoty 200 zł do 500 zł. W decyzji nieprawidłowo rozstrzygnięto o przyznaniu świadczenia w podwyższonej kwocie tj. 500 zł na okres od xxxx r. do xxxx r. Ponadto w decyzji nie wskazano kwoty wynikającej z wyrównania, sposobu wyliczenia świadczeń przysługujących za xxxx r., jak również sposobu i terminu wypłaty wyrównania świadczeń. Prawidłowo należało w rozstrzygnięciu decyzji zmienić decyzję przyznającą nr (...) z dnia (...) w części wysokości świadczenia i ustalić wysokość świadczenia od xxxx do xxxx r. proporcjonalnie do wysokości alimentów tj. $296,66 \text{ zł} (22 \text{ dni} \times 200 \text{ zł} / 30^{44} \text{ dni} + 9 \text{ dni} \times 500$

⁴⁴ Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach (...), a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści (...) - art. 114 Kodeksu cywilnego;

zł/30 dni = 146,66 zł + 150 zł), a od xxxx do xxxx r. w kwocie po 500 zł. Ponadto w uzasadnieniu decyzji należało wskazać kwotę wynikającą z wyrównania świadczenia, sposób wyliczenia wyrównania świadczeń w związku z podwyżką alimentów oraz określić termin i formę wypłaty. Na podstawie listy wypłat oraz karty zrealizowanych świadczeń osoby ustalono, że jednostka kontrolowana nieprawidłowo wyliczyła i wypłaciła wyrównanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Za okres od xxxx r. do xxxx r. wypłacono wyrównanie świadczenia w wysokości 1345,16 zł, zamiast prawidłowo 1296,66 zł. Z uwagi na to, że podwyższenie alimentów nastąpiło od xxxx r. to do xxxx r. obowiązywała kwota alimentów w wysokości 200 zł. Zatem za xxxx r. wysokość wyrównania świadczenia na osobę uprawnioną należało obliczyć w następujący sposób: $22 \text{ dni} \times 200 \text{ zł} / 30 \text{ dni} + 9 \text{ dni} \times 500 \text{ zł} / 30 \text{ dni} = 146,66 \text{ zł} + 150 \text{ zł} = 296,66 \text{ zł}$, z czego 200 zł zostało już wypłacone, więc wyrównanie świadczenia za xxxx r. wynosiło 96,66 zł, a nie jak to zostało wypłacone 145,16 zł ($500 \text{ zł} / 31 \times 9 \text{ dni}$). Od xxxx do xxxx r. alimenty po 500 zł, zatem $500 \text{ zł} \times 4 \text{ miesiące} = 2000 \text{ zł} - 800 \text{ zł}$ ($200 \text{ zł} \times 4 \text{ miesiące}$ wypłacone świadczenia), daje 1200 zł, co daje łącznie kwotę 1296,66 zł. Nieprawidłowe dokonanie zmiany wysokości świadczenia za xxxx r. w wyniku podwyższenia alimentów, spowodowało nadpłatę świadczenia w kwocie 48,50 zł, co stanowi dotację pobraną w nadmiernej wysokości, podlegającą zwrotowi. W podstawie prawnej decyzji pominięto art. 24 ust. 1 oraz art. 29 ust. 1 ustawy, tj. przepisy stanowiące podstawę do zmiany decyzji.

33 z 39 badanych decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano w jednostce kontrolowanej zgodnie z wymogami art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzje zawierały: oznaczenie organu administracji publicznej tj. Wójta Gminy Grabów nad Pilicą, datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, o czym stanowi art. 127a K.p.a. oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Decyzje wydane po xxxx r. zostały podpisane osobiście przez Wójta Gminy. Ponadto w decyzjach przyznających w uzasadnieniu poinformowano o konieczności zgłaszania wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczeń (art. 19 ust. 1 ustawy). Uzasadnienie faktyczne i prawne, jako jeden z elementów wymaganych w decyzji było lakoniczne i zostało zawarte w 33 kontrolowanych decyzjach. W 3 przypadkach, w których decyzja została wydana na okres krótszy niż świadczeniowy decyzja nie zawierała uzasadnienia faktycznego i prawnego odnoszącego się bezpośrednio do sytuacji. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy świadczenia przyznawane są na okres świadczeniowy, który trwa od 1 października do 30 września

kolejnego roku kalendarzowego począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej niż od początku okresu świadczeniowego do końca tego okresu. Jeżeli zatem świadczenia nie zostały przyznane na cały okres świadczeniowy należy to w każdej sytuacji uzasadnić. Ponadto 3⁴⁵ decyzje nie zawierały uzasadnienia prawnego, co było niezgodne z art. 107 § 1 pkt 6 oraz § 3 K.p.a.

Analiza badanych decyzji wykazała, że:

1. w 38 na 39 poddanych analizie decyzji stroną postępowania i adresatem decyzji nie była osoba uprawniona tylko jeden z rodziców. Zgodnie z art. 2 pkt 11 ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o osobie uprawnionej – oznacza to osobę uprawnioną do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. W myśl powyższego świadczenia powinny zostać przyznane dziecku, które dopóki jest niepełnoletnie, reprezentuje je rodzic, jako przedstawiciel ustawowy. Skoro, zatem rodzic składa wniosek o świadczenie alimentacyjne, to składa go w imieniu i na rzecz dziecka, a nie we własnym imieniu. W takim przypadku stroną postępowania i adresatem decyzji powinno być dziecko z zastrzeżeniem, że działa przez przedstawiciela ustawowego, któremu należy doręczyć decyzję i do jego rąk wypłacić świadczenie przysługujące dziecku. Wyjątek stanowi decyzja w sprawie nienależnie pobranych świadczeń i ich zwrotu.
2. w treści decyzji przyznających nie informowano strony o formie, sposobie i terminie wypłaty świadczeń.
3. w treści decyzji przyznających wydanych w sprawach funduszu alimentacyjnego nie informowano stron o wynikającym z art. 23 ust. 1 ustawy obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami.
4. w pouczeniu 30 decyzji bezzasadnie przywoływano art. 108 § 1 K.p.a. i jego treść, kwestię natychmiastowej wykonalności reguluje art. 20 ust. 2 ustawy, którego treść przywołano w uzasadnieniu decyzji.
5. w podstawie prawnej:
 - w 8 decyzjach przyznających nie powołano art. 18 ust. 1 ustawy stanowiącego o tym, że prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustala się na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do Ośrodka, nie wcześniej niż od początku okresu świadczeniowego do końca tego okresu.

⁴⁵ Decyzje nr: GOPS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r., CUS xxxxxx z xxxx r.;

- w 28 decyzjach powołano cały art. 20, zamiast prawidłowo w decyzjach przyznających art. 20 ust. 1 i 2 ustawy, stanowiących o tym, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłaca się w okresach miesięcznych, oraz że decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego są natychmiast wykonalne, w pozostałych decyzjach za wyjątkiem decyzji w sprawie nienależnie pobranych świadczeń art. 20 ust. 2 ustawy, natomiast w 8 decyzjach przyznających pominięto art. 20 art. 1 i ust. 2 ustawy,
- w 13 decyzjach przyznających przywołano niemający zastosowania art. 27 ust. 7 ustawy.

Zgodnie z art. 107 K.p.a. prawidłowa podstawa prawna decyzji administracyjnej powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które stanowią podstawę jej wydania. W sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów oraz punktów, to należy wskazać ten, który znajduje zastosowanie w danej sprawie, bowiem w przeciwnym przypadku będzie to naruszało wymóg dokładnego podania podstawy prawnej.

We wszystkich przypadkach decyzje doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 K.p.a. W aktach spraw, stosownie do zapisu art. 46 § 1 K.p.a., znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia.

Analiza list wypłat i kart zrealizowanych świadczeń osoby wykazała, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacano zgodnie z wysokością ustaloną w wydanych w tych sprawach decyzjach administracyjnych. Przyznane świadczenia wypłacano w okresach miesięcznych, o czym stanowi art. 20 ust. 1 ustawy, zgodnie z żądaniem strony przelewem na rachunek bankowy wskazany we wniosku, za miesiąc, za który przysługiwało świadczenie lub z wyrównaniem za poprzednie miesiące.

Z uwagi, że w treści decyzji przyznających nie informowano strony o formie, sposobie i terminie wypłaty świadczeń Dyrektor CUS wyjaśniła⁴⁶, że wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego są przekazywane za każdy miesiąc na konto bankowe wskazane przez wierzycieli we wniosku, zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem wypłat, który jest wywieszony na tablicy ogłoszeń. Harmonogramy wypłat otrzymuje komornik sądowy. Analiza wypłat potwierdziła, że wypłaty w każdym miesiącu realizowane były zgodnie z harmonogramami wypłat ustalonymi na każdy okres świadczeniowy.

⁴⁶ Pisemne wyjaśnienia z dnia xxxx r.;

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

1. Żaden pracownik CUS, w tym p.o. Dyrektora od xxxx r. nie posiadał upoważnienia do wydawania decyzji z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest niezgodnie z przepisem art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
2. Zakres upoważnienia pani Xxxx XXXXXXXX został rozszerzony o realizację innych czynności, które wykraczały poza zakres wskazany w art. 12 ust. 2 ustawy.
3. W obrocie prawnym funkcjonowały upoważnienia wydane w tym samym dniu, z tym samym znakiem i różnym zakresem tj. do wydawania decyzji i bez wydawania decyzji. Nie wycofano z obiegu prawnego wadliwie wydanych upoważnień dla pani Xxxx XXXXXXXX i pani Xxxx XXXXXXXX.
4. Przyjęcie upoważnień, za wyjątkiem upoważnienia pani Xxxx XXXXXXXX z xxxx r. i pani Xxxx XXXXXXXX nie zostało potwierdzone datą i podpisem.
5. Z chwilą zmiany stanowiska nie zaktualizowano zakresów obowiązków i uprawnień pani Xxxx XXXXXXXX i pani Xxxx XXXXXXXX.
6. 7 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało nieprawidłowo i/lub niekompletnie wypełnionych przez wnioskodawców. Ponadto do żadnego wniosku nie dołączono oświadczenia o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, stosownie do treści art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W powyższych sprawach nie wezwano wnioskodawców do uzupełnienia i/lub poprawienia złożonych wniosków i uzupełnienia brakujących oświadczeń, stosownie do § 7 ust. 1 lub § 8 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego obowiązującego w dniu złożenia wniosku.
7. 1 wniosek został rozpatrzony z uchybieniem art. 35 § 1 i 2 K.p.a. W sprawie zaniechano obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 K.p.a. i nie poinformowano strony o przyczynie niezakończono sprawy w terminie.
8. W 7 sprawach niewłaściwie wyliczono dochody rodzin, w 5 sprawach do dochodu rodziny doliczono świadczenia z funduszu alimentacyjnego, co jest niezgodne z art. 10 ust. 3 ustawy. W 2 sprawach dochody rodziny pomniejszono o alimenty na rzecz innych osób, bez wymaganych w tym przypadku dokumentów, stosownie do § 5 pkt 5 rozporządzenia.
9. W wydanych decyzjach administracyjnych:
 - w 38 z 39 wydanych decyzjach administracyjnych nieprawidłowo oznaczono stronę postępowania i adresata decyzji. Stroną postępowania i adresatem decyzji

nie była osoba uprawniona tylko jeden z rodziców, co jest niezgodne z art. 2 pkt 11 ustawy. Wyjątek stanowi decyzja w sprawie nienależnie pobranych świadczeń i ich zwrotu,

- w podstawie prawnej decyzji powoływano przepisy ustawy bez podania odpowiedniej jednostki redakcyjnej mającej zastosowanie w sprawie, powoływano przepisy niemające zastosowania lub pominięto przepisy mające zastosowanie,
- w 3 przypadkach, w których decyzja została wydana na okres krótszy niż świadczeniowy decyzja nie zawierała uzasadnienia faktycznego i prawnego odnoszącego się bezpośrednio do sytuacji. Ponadto 3 decyzje nie zawierały uzasadnienia prawnego, co było niezgodne z art. 107 § 1 pkt 6 oraz § 3 K.p.a.
- w treści decyzji przyznających nie informowano stron o formie, sposobie i terminie wypłaty świadczeń.
- w treści decyzji wydanych w sprawach funduszu alimentacyjnego nie informowano stron o wynikającym z art. 23 ust. 1 ustawy obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami.
- w pouczeniu 30 decyzji bezzasadnie przywoływano art. 108 § 1 K.p.a. i jego treść, kwestię natychmiastowej wykonalności reguluje art. 20 ust. 2 ustawy, którego treść przywołano w uzasadnieniu decyzji,

10. Nie dopełniano obowiązku wydania decyzji o rozłożeniu na raty nienależnie pobranych świadczeń. Wyłącznie podstawą do zwrotu świadczeń na raty jest, ustalenie czy zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny, stosownie do art. 23 ust. 8 ustawy i w uzasadnionym przypadku wydanie w tej sprawie decyzji.

11. W 2 sprawach zakończono realizację decyzji przyznającej wskazując termin, który obowiązywał wstecz. W 1 przypadku powodem była zmiana sytuacji dochodowej rodziny, w drugim przypadku egzekucja świadczeń okazała się skuteczna. Jeżeli nastąpiła zmiana sytuacji mająca wpływ na prawo do świadczeń, w tym zmiana sytuacji dochodowej rodziny czy egzekucja stała się skuteczna należało na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy uchylić decyzję przyznającą i zawrzeć zapis „uchylić decyzję nr (...) z dnia (...)”, bez wskazywania terminu, ponieważ decyzje uchylające obejmują okres przyszły i uchylają prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego z datą ich wydania.

12. W przypadku zmiany wysokości przyznanego świadczenia z funduszu alimentacyjnego na skutek zmiany wysokości zasądzonych alimentów, zgodnie z orzeczeniem sądu,

nieprawidłowo rozstrzygnięto o przyznaniu świadczenia w podwyższonej kwocie, tj. 500 zł na okres od xxxx r. do xxxx 2022 r. zamiast zmienić decyzję w części wysokości świadczenia i ustalić wysokość świadczenia od xxxx do xxxx r. proporcjonalnie do wysokości alimentów tj. 296,66 zł, a od xxxx do xxxx r. w kwocie po 500 zł. Ponadto nieprawidłowo wyliczono i wypłacono wyrównanie świadczeń w związku ze zmianą wysokości alimentów przez sąd, stosownie do art. 29 ust. 1 ustawy. W sprawie wypłacono wyrównanie świadczenia za okres od xxxx r. do xxxx r. w wysokości 1 345,16 zł, zamiast prawidłowo 1 296,66 zł, zatem wystąpiła nadpłata świadczenia w wysokości 48,50 zł, która stanowi dotację pobraną w nadmiernej wysokości i podlega zwrotowi do budżetu państwa.

Uwagi i wnioski:

1. Do dnia kontroli nie zastosowano się do wytycznych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w zakresie udzielania upoważnień, jak również nie podjęto żadnych działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości dot. wydanych upoważnień.
2. Z chwilą cofnięcia pani Xxxx Xxxxxxxx – p.o. Dyrektora CUS upoważnienia do wydawania decyzji, nie zostały zmienione zapisy § 10 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego CUS.

Za stwierdzone nieprawidłowości w zakresie upoważnień odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy Grabów nad Pilicą, natomiast za stwierdzone w pozostałym zakresie nieprawidłowości i uchybienia odpowiedzialność ponosi Pani jako p.o. Dyrektora CUS, Pani Xxxx Xxxxxxxx, Pani Xxxx Xxxxxxxx, Pani Xxxx Xxxxxxxx Kierownik GOPS, oraz pracownicy merytoryczni, którzy realizowali kontrolowane zadania.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuje Panią Dyrektor do podjęcia następujących działań:

1. Niezwłocznego podjęcia działań w celu uzyskania dla Pani od organu właściwego, tj. Wójta Gminy Grabów nad Pilicą, upoważnienia zgodnego z przepisami art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym do wydawania decyzji z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
2. Udzielania upoważnień zgodnych z treścią i zakresem art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz nieudzielania więcej niż jednego upoważnienia tej samej osobie w tym samym zakresie.

3. Podjęcia działań w celu wycofania z obiegu prawnego wadliwie udzielonego upoważnienia dla Pani Dyrektor z xxxx r., w którym upoważniono „do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania w tych postępowaniach decyzji”.
4. Każdorazowego potwierdzania podpisem przez pracowników oraz dyrektora przyjęcie do stosowania udzielonego przez organ właściwy upoważnienia wraz ze wskazaniem daty jego przyjęcia.
5. Podjęcia działań w celu zaktualizowania zakresów obowiązków i uprawnień pani Xxxx Xxxxxxxx i pani Xxxx Xxxxxxxx uwzględniając aktualne stanowiska ww.
6. Przyjmowania prawidłowo i kompletnie wypełnionych wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym obligatoryjnego odbierania od wnioskodawców oświadczeń o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji. W przypadku złożenia nieprawidłowo bądź/i niekompletnie wypełnionego wniosku lub bez wymaganych dokumentów, wzywania wnioskodawców do poprawienia wniosku lub uzupełnienia brakujących dokumentów pod rygorem pozostawienia go bez rozpatrzenia, stosownie do § 7 obowiązującego rozporządzenia wykonawczego.
7. Załatwiania spraw dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminach określonych w art. 20 ust. 3-8 ustawy oraz art. 35 § 1 K.p.a., a w przypadku niezakończania sprawy w terminie, zawiadamiania strony o przyczynach zwłoki wraz ze wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy oraz pouczeniem o prawie do wniesienia ponaglenia, stosownie do art. 36 § 1 K.p.a.
8. Prawidłowego i rzetelnego ustalania dochodu rodziny w przeliczeniu na jednego członka rodziny na podstawie przepisów ustawy, w tym nieuwzględniania w dochodzie rodziny kwot otrzymanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stosownie do art. 10 ust. 3 ustawy, natomiast pomniejszania dochodów o alimenty na rzecz innych osób, wyłącznie na podstawie wymaganych w tym przypadku dokumentów, stosownie do § 5 pkt 5 rozporządzenia.
9. W wydawanych decyzjach administracyjnych:
 - wskazywania małoletniego dziecka uprawnionego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jako stronę postępowania oraz adresata decyzji, z zastrzeżeniem, że działa przez przedstawiciela ustawowego, zgodnie z art. 2 pkt 11 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

- uwzględniania w podstawie prawnej decyzji szczegółowych jednostek redakcyjnych przywoływanych w niej przepisów ustawy,
- powoływania w podstawie prawnej decyzji wyłącznie tych przepisów, które mają zastosowanie w danej sprawie i bezpośrednio odnoszą się do sytuacji strony oraz niepowoływania tych przepisów, które nie mają zastosowania,
- zawierania uzasadnienia faktycznego i prawnego, stosownie do przepisu art. 107 § 1 pkt 6 oraz § 3 K.p.a., w tym w decyzjach przyznających, gdy żądanie strony nie jest w całości spełnione lub gdy świadczenie przyznane jest na okres krótszy niż świadczeniowy,
- pouczenia w decyzjach przyznających o terminie i sposobie wypłaty świadczeń,
- pouczenia w decyzjach przyznających o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz odsetkami wynikającym z art. 23 ust. 1 ustawy,
- w decyzjach, które podlegają natychmiastowej wykonalności pouczenia o treści art. 20 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wraz z jego przywołaniem zamiast art. 108 § 1 K.p.a. i jego treści, który z uwagi na uregulowanie tej kwestii w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów nie ma zastosowania w kontrolowanych sprawach.

10. W przypadku udzielenia ulgi w spłacie nienależnie pobranych świadczeń każdorazowo rozstrzygać w tym przedmiocie w formie decyzji administracyjnej.
11. W przypadku zmiany sytuacji rodziny mającej wpływ na prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym zmiany sytuacji dochodowej lub w przypadku gdy egzekucja stała się skuteczna, orzekania na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o „uchyleniu decyzji nr (...) z dnia (...)” w całości lub w części, a nie o zakończeniu realizacji decyzji. Ponadto uchylać decyzje bez wskazywania okresu wstecz, ponieważ decyzje uchylające obejmują okres przyszły i uchylają prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego z datą ich wydania.
12. W przypadku zmiany wysokości przyznanego świadczenia z funduszu alimentacyjnego na skutek zmiany wysokości zasądzonych alimentów prawidłowego rozstrzygania, tj. poprzez zmianę decyzji przyznającej w części wysokości świadczenia oraz ustalania wysokości świadczenia za niepełny miesiąc proporcjonalnie do wysokości przysługujących alimentów. Informowania o wyrównaniu świadczeń w uzasadnieniu decyzji oraz pouczenia o terminie i sposobie wypłaty świadczenia.

13. Dokonania zwrotu na konto Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie dotacji pobranej w nadmiernej wysokości w łącznej kwocie 48,50 zł w związku z nieprawidłowo wyliczoną i wypłaconą kwotą wyrównania świadczenia z funduszu alimentacyjnego w związku ze zmianą wysokości alimentów w sprawie zakończonej wydaniem decyzji Nr GOPS xxxxxx z xxxx r. Zwrotu dotacji dokonać wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, zgodnie art. 169 ust.1 pkt 2 i ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Ponadto zwraca się uwagę na konieczność:

1. Stosowania się do wytycznych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie w zakresie udzielania upoważnień. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości niezwłocznego podejmowania działań w celu ich wyeliminowania.
2. Każdorazowej zmiany zapisów regulaminu organizacyjnego Centrum Usług Społecznych w Grabowie nad Pilicą uwzględniając obowiązujący stan rzeczywisty, w tym, w zakresie udzielonych upoważnień i realizacji powierzonych zadań.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Katarzyna Kieszek
Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki
Społecznej

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
Euzebiusz Strzelczyk
Wójt Gminy Grabów nad Pilicą